

Astma – hva bør du vite?

Hva bør en farmasøyt kjenne til – og hva kan du gjøre?

FAKTA OM ASTMA

I Norge er forekomsten av astma høyest hos barn og synker med alder, slik at tall for voksne er rundt 5 prosent.

Rundt 50 prosent av pasienter med astma bruker ikke inhalasjonsmedisinene sine riktig – og 50 prosent følger ikke angitt doseringsanbefaling.

Astmakontrolltest

Astmakontrolltest er en enkelt test som består av fem spørsmål. Resultatet kan hjelpe pasienten med å vurdere sin astmakontroll.

www.astmakontrolltest.no

Demonstrasjonsvideoer

Felleskatalogen har demonstrasjonsvideoer for alle inhalatorer. Gå til www.felleskatalogen.no «Pasienter» og «Bruk av inhalatorer».

Vil du vite mer?

Retningslinjer

GINA guidelinen
www.ginasthma.org

Pasientorganisasjoner

Astma- og Allergiforbundet (NAAF)
www.naaf.no

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (LHL)
www.lhl.no

Annet

- Kliniske råd fra «Lunger i Praksis»
- Kurs: Apokus-kurs LU103 Astma og kols og LU204 Legemiddelbehandling av astma

9 av 10 pasienter med astma forventer å ha astmasymptomer i hverdagen. Med riktig behandling kan de fleste pasientene leve et liv uten begrensninger og uten mange symptomer. Farmasøyten kan hjelpe pasienten til å kartlegge sine symptomer, øke bevisstheten om viktigheten av behandlingen, bidra med opplæring – både faglig og teknisk og gjennom dette bidra til bedre etterlevelse og bedre astmakontroll hos pasientene.

Vanligste symptomer

- Hoste
- Søvnproblemer på grunn av hosting
- Tung pust
- Kortpustethet
- Tetthet og piping i brystet

Symptomene varierer over tid og i intensitet, sammen med variabel luftstrømsmotstand.

Utløsende faktorer

- Luftveisinfeksjoner
- Fysisk aktivitet
- Stress
- Kald luft og plutselig endring i temperatur
- Sigarettøyk, luftforurensing eller kjemikalier
- Allergener som mugg, pollen, støvmidd og pelsdyr
- Legemidler, for eksempel acetylsalisylsyre, NSAID og ikke-selektive betablokkere

Behandling av astma

Grunnbehandlingen er **inhalasjonssteroider**, som vil redusere betennelsen i lufttrørene og forhindre at det oppstår symptomer og astmaanfall. Medisinen må tas regelmessig, også når pasienten føler seg bra. Avhengig av alvorlighet/trinn i sykdomsforløpet, vil dosen inhalasjonssteroid være lav eller høy – uten eller i kombinasjon med langtidsvirkende beta-2-agonist. Korttidsvirkende beta-2-agonist bør alle astmapasienter ha tilgang til, denne **brukes ved behov og før forventet besvær**. Ved forverringer / mangel på astmakontroll, vil andre legemiddelklasser kunne legges til (leukotrienantagonister, tiotropium). Ved fortsatte alvorlige forverringer, bør pasienten henvises til spesialist for vurdering og videre behandling med for eksempel anti-IgE- eller anti-IL-5-behandling.

Hvordan kan farmasøyter bidra?

- Spør pasienten om de opplever symptomer og eventuelt hvor ofte. Sjekk pasientens bruk av korttidsvirkende beta-2-agonist ved uthenting av legemidler på resept – bruk som følge av forverring mer enn to ganger i uken indikerer dårlig astmakontroll.
- Be pasienten fylle ut astmakontrolltest og ta med til legen.
- Kartlegg syn på behandlingen – det er viktig at pasienten forstår hvorfor vedlikeholdsbehandling er nødvendig også i gode perioder for å forebygge symptomer.
- Kartlegg behov for inhalasjonsveiledning og tilby inhalasjonsveiledning (spørsmålene for å kartlegge behovet finner du i pasientbrosjyre om inhalasjonsveiledning).
- Vær oppmerksom på samtidige legemidler som kan utløse forverring.
- Oppfordre pasienten til å begrense faktorer som kan utløse forverring.

TEKST: Redaksjonsutvalget i NFT i samarbeid med Apokus